

157

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi: № MD -5A 120502
2020 yil 19.08

FALSAFIY QO'LYOZMALARNI O'QISH VA TALQIN QILISH

FAN DASTURI

Bilim sohasi: 100000 – Gumanitar soha
Ta'lim sohasi: 120000 – Gumanitar fanlar
Mutaxassislik: 5A 120502– Sharq falsafasi va madaniyati

Toshkent – 2020

Handwritten signature or initials in blue ink.

Handwritten signature or initials in blue ink.

	1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. – Т.: “Ўзбекистон”, 2016.- 56 б. 2. Мирзиёев Ш.М. Танкидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил якунлари ва 2017 йил истиқболларига бағишланган мажлисидаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг нутқи. // Халқ сўзи газетаси. 2017 йил 16 январ, №11. 3. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. – Т.: “Ўзбекистон”, 2017. - 48 б. 4. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан қурамыз. – Т.: “Ўзбекистон”, 2017. - 488 б. 1. الشيخ مصطفى الغلاييني، جامع الدروس العربية، بيروت، 1993. ص. 738 2. فؤاد نعمة. ملخص قواعد اللغة العربية. القاهرة. نهضة مصر. 1973. ص. 214 Internet saytlari: 5. www.almeshkat.com 6. www.fundarabist.ru 7. www.russarabbc.ru
7.	Fan dasturi Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'lim yo'nalishlari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashining 2020 yil "29" 08 dagi 4 -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2020 yil "29" 08 dagi 452 -sonly buyrug'i bilan ma'qullangan fan dasturlarini tayanch oily ta'lim muassasasi tomonidan tasdiqlashga rozilik berilgan.
8.	Fan/modul ucun ma'sullar: Abdullayev S.— Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti dotsenti, fal.f.n.
9.	Taqrizchilar: Islomov Z.— Toshkent Xalqaro Islom Akademiyasi professori, fil.f.d. Shokirova Z.N. – Toshkent Xalqaro Islom Akademiyasi Sharq tillari kafedrasida katta o'qituvchi t.f.n.

Fan/modul kodi 5AFQO227		O'quv yili 2020-2021	Semestr 2-3	ECTS - Kreditlar 3-4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 2-4	
1.	Fanning nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Falsafiy qo'lyozmalarni o'qish va talqin qilish		90	120	210
2. I. Fanning mazmuni					
Fanni o'qitishdan maqsad. Ushbu dasturda «Falsafiy qo'lyozmalarni o'qish va talqin qilish» fanining mazmuni, predmeti, uni o'rganishning maqsadi va vazifalari; yozma manbalarning tavsif usuli, manbalarning o'ziga xos xususiyatlarini tahlil etish, qo'lyozma o'qish, ilmiy tanqidiy matn tuzish prinsiplari, O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Abu Rayhon Beruniy nomidagi Sharqshunoslik instituti qolyozmalar fondida saqlanayotgan jahon ilm-fani va sivilizatsiyasi rivojiga katta hissa qo'shgan al-Kindiy, ar- Roziy, al-Forobiy, Ibn Sino, Beruniy, G'azzoliy, Faxruddin Roziy, Taftazoniy, Jurjoniyy kabi o'rta asr olim va faylasuflar asarlarining asl nusxalari va ularning nashrlarini aniqlash, o'qish talqin qilishga oid mavzular sharqshunos-faylasuf kasbiga malakaviy talablar bilan uzviylik va uzluksizlik nuqtai-nazaridan mantiqiy ketma-ketlikda o'z aksini topgan. Fanning vazifasi. «Falsafiy qo'lyozmalarni o'qish va talqin qilish» fanini chuqur o'rganish tegishli soha doirasidagi uning Sharq falsafasining muhim muammolarini anglash va hal qilishda, Sharq xalqlarining falsafiy va madaniy merosidan samarali foydalanishda, shuningdek tili o'rganilayotgan mintaqada yoki mamlakat m a'naviy merosi, falsafiy asarlari namunalarini o'qish, tarjima va talqin qilishda muhim rol o'ynaydi. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) (O'quv rejada ma'ruza mashg'ulotlari nazarda tutilmagan) III. Amaliy mashg'ulotlar buyicha ko'rsatma va tavsiyalar Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish yuzasidan kafedra tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliy masalalar, keyslar orqali yanada boyitadilar. Shuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar asosida talabalar bilimlarini mustahkamlashga erishish, tarqatma materiallardan foydalanish, ilmiy maqolalar va tezislarni chop etish orqali talabalar bilimini oshirish, mavzular bo'yicha taqdimotlar va ko'rgazmali qurollar tayyorlash, normativ-huquqiy hujjatlardan foydalanish va boshqalar tavsiya etiladi. Amaliy darslarda ko'zda tutilgan mavzular: O'qitilayotgan sharq tilida yaratilgan falsafiy adabiyotlarning uslubiy jihatlari.					

Matnda qo'llanilgan so'zlarning tarkibi lug'at tarkibi asoslari; so'zlarning ma'no xususiyatlari; leksik birliklarning ma'nolari AMALIY MASHG'ULOT MAVZULARI: • “Фалсафий қўлёзмаларни ўқиш ва талқин қилиш” фанинг мақсад ва вазифалари • Араб тилидаги фалсафий қўлёзмалар ҳақида умумий маълумот • Имом Ғаззолийнинг “مقاصد الفلاصة” асари фалсафий манба сифатида • Муқаддима қисмини ўқиб таржима қилиш. • Матнда учраган янги сўзларни аниқлаб ёд олиш. Қисқача мазмунини араб тилида сўзлаб бериш • “القول في المنطق” бобни ўқиб таржима қилиш • Фалсафа курсида ўтилган Мантиқ фанининг Ғаззолий фикрлари билан муқояса қилиш. • “القول في القياسات الإستثنائية” матнни ўқиб таржима қилиш • Матнда келган қоидаларни араб тилида тушиниб сўзлаб бериш. • Ўтилган мавзулар юзасидан суҳбатлар • Ўтилган мавзулар бўйича ёзма мулоҳазалар муҳокамаси • Ғаззолийнинг “مقاصد الفلاصة” асарининг аҳамияти ҳақида баҳс IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: Mustaqil ta'lim quyidagi shakllarda tashkil etiladi: ▪ bunda ular yangi bilimlarni mustaqil tarzda puxta o'zlashtirish ko'nikmalariga ega bo'lishlari; ▪ kerakli ma'lumotlarning izlab topishning qulay usullari va vositalarini aniqlashlari; ▪ axborot manbalari va manzillaridan samarali foydalanishlari; ▪ an'anaviy o'quv va ilmiy adabiyotlar bilan ishlashlari; ▪ electron o'quv adabiyotlar va ma'lumotlar banki bilan ishlashlari; ▪ internet tarmog'idan foydalanishlari; ▪ ma'lumotlar ba'zasini tahlil etishlari; ishlab chiqilgan yechim loyiha yoki g'oyani asoslashlari va mutaxassislar jamoasida himoya qilishlari kerak bo'ladi. 1. Hozirgi arab tili, sheva materiallarini tarixiy-qiyosiy o'rganish til tarixini tadqiq etishning muhim yo'llaridan biri. 2. Arab tilida so'z yasalishi. 3. So'z va tushuncha. Atamalar Badiiy tarjimaning o'ziga xos xususiyatlari. 4. Tarjimon mahorati. Stilistika haqida ma'lumot. 5. Arab tili uslublari. So'zlashuv uslub i va badiiy uslub.	
---	--

Ilmiy uslub. Publisistika uslubi. Rasmiy uslub. 3. V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida magistr: Falsafiy qo'lyozmalarni o'qish va talqin qilish o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida magistr: - o'qitilayotgan sharq tilida yaratilgan falsafiy adabiyot ustida ishlash, matn lingvistikasi: matnning fonetik, leksik-semantik, grammatik, uslubiy jihatlari bilishi; - matn tilining fonetik asoslari, fonetik tizimning davriylik masalasi; matnda qo'llanilgan lug'at tarkibi, lug'at tarkibining genetik asoslari; so'zlarning ma'no xususiyatlari; leksik birliklarning morfologik tadqiqi; so'z yasalishi masalalari; so'z ajratishning ilmiy tamoyillari; matnning sintaktik xususiyatlari; matnda qo'llanilgan iboralar, maqol va boshqalarga xos sintaktik qurilmalar; ijodkor uslub masalasi, ijodkor uslubining o'ziga xosligi; adabiy til uslublari va ularning matndagi ko'rinishi; matn talabi bilan til uslublarining tanlanishini tushuna olish <i>tajriba va ko'nikmasiga ega bo'lishi kerak.</i> 4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: Talaba “Falsafiy qo'lyozmalarni o'qish va talqin qilish (arab tili)” fanini o'zlashtirishda ta'limning innovasion usullaridan foydalanishi, yangi pedagogik, axborot va internet texnologiyalarini tatbiq qilishi muhim ahamiyat kasb etadi. Fanni o'zlashtirishda o'quv-uslubiy ta'minot (darslik, o'quv va uslubiy qo'llanmalar, modul topshiriqlari)dan foydalanilish tavsiya etiladi. Ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarda turli metod va vositalardan, xususan, aqliy hujum, klaster, amaliy ish va didaktik o'yinlar, portfolio, keys-stadi, shuningdek, kompyuter dasturlaridan (Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint, TopS Business Integrator, Hyperion Enterprise, WebTrust, SysTrust) internet tizimlaridan foydalanish mumkin. 5. VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish. 6. Asosiy adabiyotlar 1. M.Axmedova. Falsafa T., 2006. 2. G'oyalar falsafasi. T., Akademiya 2011. 3. Bultakov I.Yu. Arab tili (Praktikum) O'quv qo'llanma. –T.: ToshDSHi, 2011 4. M.Bohodiroy., R.Bohodiroy. Arab tili. Darslik. –T.: ToshDSHi, 1998 5. Ашихина Н.П., Алимджанова З.Н. Ал-Беруний –просветитель Востока. Учеб.пособие. ТашГИБ. Т., 2003. Qo'shimcha adabiyotlar	
--	--